

AUDIO bulletin

Audio vragenuurtje: betr. VERSTERKERS, LUIDSPREKERS, PICK-UPS, e.d. alléén telefonisch elke DINSDAGAVOND van 19.00 tot 21.00 uur op 03462 - 3023

**ARMAND VAN OMMEREN EN
AALT JOUK v. d. HUL
(METINGEN)**

De zegetocht van Dual is, als ik mij goed herinner, begonnen omstreeks 1965 met de 1019. Zonder twijfel is de 1229, opvolger van de vrij snel verdwenen 1219, een rechtstreekse afstammeling van de eens zo populaire 1019. Eén van de grote attracties van die 1019 was de uitstekende arm, die toepassing van de allerbeste elementen toeliet, wat voor een automatische speler zeer bijzonder genoemd mocht worden.

DUAL 1229 platenspeler

Of, hoe men zonder revolutionaire vindingen toch groot kan worden!

Algemeen.

Hoewel Dual, behalve bij de nieuwe, direct aangedreven 701, nog steeds het conventionele aandrijfsysteem met tussenwiel toepast, kan men veilig stellen dat men met dit systeem opvallende prestaties bereikt.

In de Duitse TV-serie 'Die Welt der Schall' (Duitsland I, dinsdagsmiddags 16.20 u.) werd op 5 febr. j.l. een reportage vertoond over de fabricage van platenspelers. In deze reportage opgenomen bij de Dual, Gebrüder Steidinger, kwam duidelijk tot uiting dat precisie en controle de twee belangrijkste ingrediënten zijn voor een goed produkt. Hier moet m.i. dan ook de oorzaak liggen van het feit dat bij deze platenspeler de rumble-cijfers beter zijn dan van diverse fabrikaten met snaaraandrijving, terwijl laatstgenoemd systeem een gunstiger uitgangspunt is waar het rumble betreft. Jank wordt bij een draaitafel als deze, vrijwel uitsluitend bepaald door de nauwkeurigheid bij de fabricage,

Afb. 1. De Dual 1229

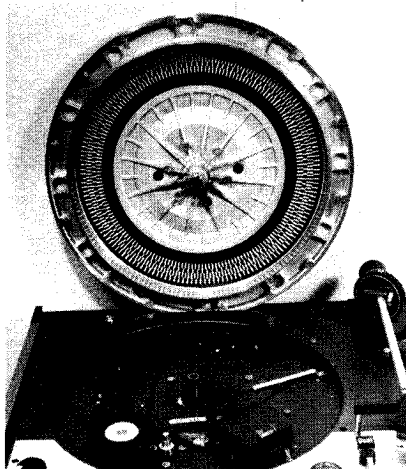

Afb. 2. De p.u. arm is niet revolutionair

vooropgesteld natuurlijk dat van een goed ontwerp en gebruik van goede materialen wordt uitgegaan. Is dat laatste het geval, dan wordt het resultaat grotendeels bepaald door de juiste plaatsing van de motor en tussenwiel, naast de tolerantie die toegestaan is voor motorpoelie en draaitafel. Deze factoren liggen duidelijk ten grondslag aan het succes van de diverse Dual modellen.

Arm.

Wat hiervoor over het draaiwerk gesteld is, gaat eveneens op voor de arm. Ook hier geen revolutionaire constructies, maar een in wezen conservatief ontwerp, echter met de hoogste precisie die bij massa-fabricage haalbaar is, geproduceerd. Bijzondere details heb ik dan ook niet te melden, behalve dan dat het allemaal even prachtig afgewerkt is.

Afb. 3. Ruim drie kilo!

Wèl opvallend vind ik het dat we hier te maken hebben met een top-klasse arm die, in tegenstelling tot zijn klas-segenoten zoals o.a. SME en Ortofon, NIET is gedempt. Het arm-lichaam is een gewone holle pijp, zonder (balsa) houten binnenvoering of anderszins. Proeven met een losse arm toonden aan dat de zeer soepele ophanging van het contra-gewicht een groot deel van het dempende werk doet. Toepassing van een contra-gewicht zonder ontkoppeling bracht onmiddellijk aan het licht dat de arm niet gedempt was.

Tenslotte, wat de arm betreft, wilde ik u aanraden de naaldkracht bij voorkeur met het contra-gewicht in te stellen, zeker als u de 1229 (of soort- en/of merkgenoten) als wisselaar gebruikt. U heeft dan het voordeel dat de naaldkracht onafhankelijk is van plaatdikte of stapelhoogte en niet meer varieert bij golvende platen. Tevens komt het contra-gewicht weer wat dichterbij het draaipunt te liggen, hetgeen weer voordelig is i.v.m. de massa-traagheid. Ik wil er hier nog eens op wijzen dat dit voor ALLE armen geldt. Het is mij niet duidelijk waarom niet alle armen op deze manier van instellen gemaakt zijn; een unieke kans voor de industrie om een beter resultaat te bereiken door iets weg te laten!

Draaitafel.

Het 3178 gr. zware plateau wordt door een elastisch opgehangen 'continuous-pole'-motor aangedreven. Dit gebeurt via een poelie met conisch

gelepen trappen, waardoor verschuiving van het tussenwiel in verticale richting, fijnregeling van het toerental mogelijk maakt. Wederom komt hier de reeds eerder genoemde nauwkeurigheid bij de fabricage om de hoek kijken. Een geringe speling of een verkeerde stand van motor en/of tussenwiel en het jank-cijfer vliegt omhoog.

Eigen ervaringen en die van kennissen en diverse grote zaken, leerden

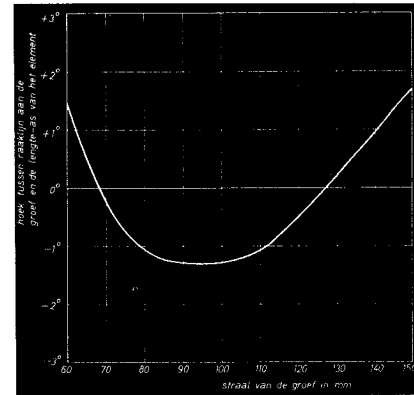

fig. 4

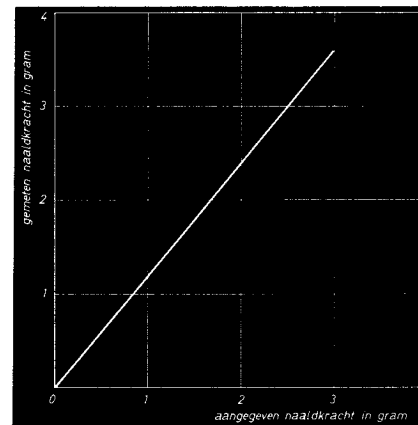

fig. 5

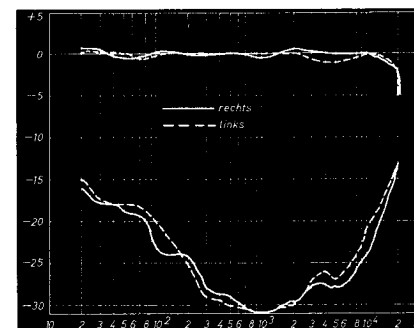

fig. 6

echter dat klachten over jank nimmer voorkomen; een groot compliment voor de fabriek.

Het magnifiek gedraaide plateau heeft weer de bekende komvormige bovenkant, waarop idem platen beter liggen. (En aangezien alle platen . . . nou ja, laat maar, het helpt toch niet)

Automatiek.

Over de automatiek kan ik kort zijn. Deze mag nooit en te nimmer een reden zijn om deze platenspeler *niet* te kopen. Hij doet zijn werk geruisloos, voorzichtig en maakt nooit fouten.

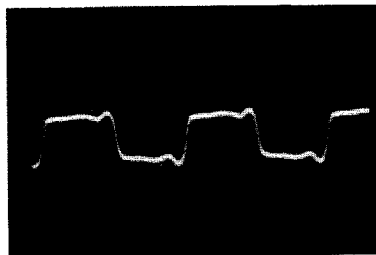
Elke platenverzamelaar heeft wel platen in zijn kast die door een foutieve bediening van de platenspeler beschadigd zijn. Met een automaat als deze is dat onmogelijk. Bovendien kunt u nu de andere huisgenoten met een gerust hart uw lievelingsplaten laten opzetten. (Of was dat nu juist de reden om hem NIET te kopen? Foei!)

Shure DM 103 ME element.

Aangesloten op de Pioneer SA 6200 met twee Interaudio 3000 boxen en voorzien van het bijgeleverde Shure DM 103 ME element is de Dual 1229 een tijdlang beproefd.

Bij dit luisteren was mijn reactie weer net zo als bij andere Shure elementen uit deze klasse. (D.w.z. elementen direct onder het top-model de V-15)

De klank is aan de harde kant. De spoorqualiteiten zijn meer dan uitstekend maar de weergave is wat onrus-

Afb. 7. Karakteristiek van de Shure DM 103

tig, hoewel het woord metalig wat te ver gaat. Wel is het m.i. zo, dat het luisteren naar de DM-103 doet verlangen naar de V-15. Het beste is wellicht te omschrijven met het woord 'vermoeiend'. Met name op de hoofdtelefoon was dit goed te merken en het verschil t.o.v. de werkelijke topklasse is toch nog vrij aanzienlijk. In de meetresultaten kwam dit duidelijk

tot uiting in de intermodulatie-verbodring die voor de 103 even onder de 2% lag. (Verg. M15E-super van Ortofon: 0,75% en V-15-III: 1,4%)

Luisterend op de Bowers and Wilkins DM2A luidsprekers waren strijkers (Argo) tamelijk overbriljant, een stapje hoog af (op de versterker!) was noodzakelijk.

Indien u de Dual 1229 gaat combineren met een zeer behoorlijke versterker en idem luidsprekers, en dat verdient hij ten volle, zou ik u toch adviseren een element uit de topgroep te nemen, al is het alleen maar omdat zo'n element in deze arm uitnemend tot zijn recht komt.

Besluit.

De conclusie over de 1229 kan kort zijn: Een juweel van een platenspeler, die alle voordelen van een echte Hi-Fi-speler en een automaat in zich verenigt.

Over het element ben ik niet enthousiast, hoewel ik bepaald niet blind ben voor de uitstekende aftasteigenschappen gepaard aan een lage naaldkracht. Toch zou ik voor toepassing in de betere installaties liever mijn keus bepalen op een wat milder element; in deze speler liefst één van de allerbeste!